

VRIJWILLIGE JEUGDHULP, KINDERBESCHERMING EN STRAFADVISING VOOR KINDEREN (MET OUDERS) DIE EEN ASIELAANVRAAG HEBBEN INGEDIEND EN VERBLIJVEND IN EEN COA-VOORZIENING

Dit informatieblad geeft informatie over hoe vrijwillige jeugdhulp, kinderscherming en strafadvising werken wanneer kinderen met hun ouders/voogd al dan niet in asielprocedure zijn en in een voorziening van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) verblijven. COA is sinds 1994 verantwoordelijk voor de opvang en begeleiding van asielzoekers in Nederland.

Deze informatie gaat specifiek over asielzoekers. Een asielzoeker is iemand die in Nederland bescherming, een verblijfsvergunning asiel, heeft aangevraagd. Alleen mensen die in hun land van herkomst gevaar lopen vanwege oorlog, politiek geweld, hun seksuele geaardheid, afkomst of religie hebben recht op bescherming. In de asielprocedure wordt dit onderzocht. Niet iedere asielzoeker wordt erkend als vluchteling. Een vluchteling is iemand van wie de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) in de asielprocedure heeft vastgesteld dat hij of zij gevaar loopt in het land van herkomst. Vluchtelingen krijgen een verblijfsvergunning en mogen in Nederland blijven. Met de inwerkingtreding van de Jeugdwet in 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdhulp. Per 1 januari 2019 kunnen asielzoekers voor Jeugdhulp ook terecht bij de gemeente. Een asielzoeker kan door toekenning van vrijwillige jeugdhulp geen aanspraak maken op rechtmatig verblijf.

NIDOS (Jeugdbescherming voor vluchtelingen) is aangewezen als landelijk werkende Gecertificeerde Instelling (GI) voor het uitvoeren van kinderschermingsmaatregelen, nl. (tijdelijke) voogdij voor amv's (alleenstaande minderjarige vreemdelingen) en doorgaans ook de ondertoezichtstelling voor minderjarigen die met hun ouders in een COA-voorziening verblijven en in de asielprocedure zitten.

Amv's in Nederland zijn zonder ouders. Zij worden door NIDOS gehuisvest. Als de Amv'er jonger is dan 15 jaar, gaat deze naar een opvanggezin van NIDOS. Is hij 15 jaar of ouder, dan stroomt de jongere in bij het COA. Gedurende de periode die de asielprocedure in beslag neemt, verblijft de amv op een proces opvanglocatie amv (poa). Na het ontvangen van een verblijfsvergunning stroomt de amv door naar een kleinschalige opvanglocatie in de gemeente, amv die geen verblijfsvergunning

krijgen of in de verlengde asielprocedure komen, stromen door naar een kleinschalige woonvoorziening (kwv) van het COA.

Jeugdhulp in vrijwillig kader en medische hulp

Asielzoekers hebben recht op toegang tot medische zorg. Het is de taak van het COA om de toegang tot die zorg te organiseren en te financieren. De vergoeding van de zorg staat beschreven in de Regeling Medische zorg Asielzoekers (RMA). Voor de vergoeding van de zorg werken het COA en Arts en Zorg samen met een zorgverzekeraar in RMA Healthcare. Dat pakket komt grotendeels overeen met de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de Wet langdurige zorg (Wlz). Een asielzoeker heeft ook recht op een aantal onderdelen uit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het is altijd zorg in natura, via gecontracteerde zorgaanbieders. Er geldt geen eigen bijdrage en geen eigen risico.

Volwassen asielzoekers kunnen pas na 2 maanden volledig aanspraak maken op de vergoedingen uit de RMA. Tot die tijd hebben ze alleen recht op medisch-noodzakelijke en niet-uitstelbare zorg. Dat geldt ook voor volwassenen die Nederland weer moeten verlaten en daarom verblijven in een vrijheidsbeperkende locatie of een gezinslocatie. Voor kinderen geldt deze regel niet.

De zorgverlener bepaalt welke zorg medisch-noodzakelijk is. Hij kan daarbij letten op de verwachte verblijfsduur van de bewoner in Nederland. Het COA heeft geen invloed op deze keuzes.

Vergoeding zorg voor kinderen

Kinderen in een azc krijgen dezelfde medische zorg als Nederlandse kinderen. Dat geldt ook voor kinderen die extra zorg nodig hebben vanwege een beperking. In sommige gevallen heeft een gezin daardoor een grotere of aangepaste woonruimte nodig in het azc. Ook kan er een speciaal bed of een tillift geplaatst worden. Of thuiszorg inzetten voor de verpleging van het kind zodat het thuis in het azc kan blijven wonen.

Hoe verkrijgt een minderjarige jeugdhulp in vrijwillig kader?

Asielzoekers die in een COA-voorziening verblijven

kunnen via de huisarts GezondheidsZorg Asielzoekers (GZA) of het inloopspreekuur op hun asielzoekerscentrum (azc) via deze regeling jeugdhulp in vrijwillig kader inschakelen. Het COA kan, wanneer het zich zorgen maakt over kinderen van asielzoekers, ook ouders en kinderen stimuleren of helpen om deze weg te bewandelen.

De gemeente kan bij een toekenning van jeugdhulp de hulp beperken gelet op de aard, de plaats of de verwachte duur van het verblijf in Nederland. In de praktijk betekent het dat jeugdhulp telkens tot maximaal een half jaar wordt toegekend en dat plaatsing in een pleeggezin alleen plaats zal vinden indien dit noodzakelijk is in het belang van de ontwikkeling van de minderjarige.

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Als het gaat om huiselijk geweld en kindermishandeling, dan is het COA gebonden aan de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Het COA zal de stappen van de meldcode volgen en waar nodig melden bij Veilig Thuis. Veilig Thuis beoordeelt of het nodig is het wijkteam van de gemeente in te schakelen of andere stappen te zetten om de veiligheid te waarborgen. Dit is gelijk aan het gewone jeugdstelsel.

Inschakelen Raad voor de Kinderbescherming

Wanneer vrijwillige hulp niet toereikend (meer) is kunnen gemeenten en Veilig Thuis melden bij de Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdhulp in gedwongen kader, en het onderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming naar de noodzaak van een kinderschermingsmaatregel, is in Nederland voor ieder kind voor wie dat noodzakelijk is toegankelijk, ongeacht status of verblijfplaats. Er is wat jeugdhulp betreft ook binnen een kinderschermingsmaatregel de restrictie: jeugdhulp kan aan vreemdelingen telkens voor maximaal een half jaar worden toegekend en plaatsing in een pleeggezin zal alleen plaatsvinden indien dit noodzakelijk is in het belang van de ontwikkeling van de minderjarige. (Die maximale termijn van een half jaar geldt overigens niet voor de kinderschermingsmaatregel zelf).

Strafadvisering bij minderjarigen in de asielprocedure

Voor minderjarigen die in een COA-voorziening verblijven en verdacht worden van een strafbaar feit kan in beginsel elke vorm van straf of maatregel geadviseerd worden; dit is net als bij andere minderjarigen. Hierbij moet bedacht worden dat een langdurende straf of maatregel

denk bijv. aan de PIJ-maatregel) op bezwaren kan stuiten, vanwege de mogelijke samenloop met en impact op de besluitvorming in de asielprocedure. Het (jeugd)strafrecht is onafhankelijk van status of verblijfplaats binnen Nederland. Wel is het van belang om in de afweging de specifieke omstandigheden van het verblijf in een COA-voorziening mee te nemen (bijv. de stressfactoren die bij een dergelijk verblijf een rol kunnen spelen). Ook de consequenties van strafoplegging kunnen groot zijn, bijv. voor de toekenning van een verblijfsstatus. Net als bij andere verdachte minderjarigen is het van belang om na te gaan of afdoening in buitenstrafrechtelijk kader een optie is of dat een kinderschermingsmaatregel een beter effect zou kunnen hebben of aanvullend nodig is.

Gewenste strafafdoening

Het is altijd belangrijk de meest gewenste strafafdoening te benoemen. Indien de meest gewenste afdoening niet haalbaar is, bijv. vanwege een taalbarrière of een andere concrete belemmering, is het van belang om na te denken over en expliciet te beargumenteren welke afdoening het dichtst in de buurt van de gewenste afdoening ligt. Als het gaat om een werk- of leerstraf is het van belang om met de coördinator taakstraffen te overleggen over mogelijkheden en creatieve oplossingen.

Toepassing LIJ

In beginsel wordt altijd LIJ (Landelijk instrumentarium Jeugdstrafrechtketen) toegepast om tot een goed onderbouwd advies te komen; bij taalproblemen kan het LIJ worden ingezet met een tolk. Het gaat hierbij meestal om jongeren waarvan tenminste één ouder aanwezig is. COA medewerkers kunnen als informant optreden. In het incidentele geval dat het gaat om een alleenstaande minderjarige vreemdeling die onder voogdij van NIDOS staat en (nog) in een COA-voorziening verblijft, dan kan de NIDOS-voogd als informant optreden. Dat geldt ook als er al een ondertoezichtstelling is en NIDOS (of een andere GI) de gezinsvoogdij uitoefent.

Dit is een uitgave van
Raad voor de Kinderbescherming
Landelijke Staforganisatie | januari 2022

Contactpersonen:
Suzan de Koogel s.de.koogel@rvdk.nl
Rieke Gremmen R.gremmen@rvdk.nl

www.kinderbescherming.nl

